

Posudok na diplomovú prácu Bc. Luboša Protivu
Verbálna a vizuálna sdelenie na titulných stranách denníku Aha! a jejich znaková tvorba

V predkladanej diplomovej práci si Bc. Luboš Protiva kladie za cieľ preskúmať "znakovú tvorbu" bulvárnosti. Ako uvádza i v názve práce, autor mieni analyzovať bulvárnu verbálnu a vizuálnu komunikáciu na príklade titulných strán súčasného českého denníka *Aha!*.

V prípade takto stanovenej koncepcie diplomovej práce ma prioritne zaujímali tri veci. Predovšetkým ma zaujímal spôsob, akým sa autor vysporiadal s vlastnou rolou interpreta bulvárnej tlače. Z akej pozície vystupuje? Autor opakovane tvrdí, že **nechce byť kritickým čitateľom** bulváru. Podľa vlastných slov vystupuje len ako jeho nestranný - "objektívny" (s. 101) - pozorovateľ. Sám autor popisuje dôvod, ktorý motivuje jeho mapovanie bulvárnej "tvorivosti", keď uvádza slová svojho kolegu z denníku *Aha!*, snažiaceho sa vytvoriť z hľadiska bulvárnych priorít dokonalú titulnú stranu: podľa jeho názoru "Nějaká nejideálnější titulní strana možná existuje, ale s nějakými teoretickými modely se vůbec npracuje." (s. 6) Autor v tejto súvislosti opakovane vyjadruje ľútosť nad tým, že "tvorba" českého bulváru prebieha intuitívne, skusmo, a nie vedecky, a že "práve určité propojení teorie a praxe je přesně ten chybějící potenciál, který by mediální praxi usnadnil." (s. 6) Autor ďalej píše, že by za pomoci vedeckých nástrojov rád pomohol bulvárnemu časopisu *Aha!* vytvoriť "ideálnu" (s. 6) - teda dokonale bulvárnu - titulnú stranu. A to dokonca tak, že "Výsledek by měl být prospěšný zejména v ryze praktickém mediálním využití, kde by měl začleněn do dennodenní praxe." (s. 5) Inými slovami, podľa autora by jeho diplomová práca mala byť prospesná predovšetkým pre bulvárny denník *Aha!*. Mala by mu totiž pomôcť vyvinúť účinnejšie - vedecky podložené - stratégie bulvárnej komunikácie, ktoré by zvýšili jeho finančné zisky. Veda tu teda celkom explicitne vstupuje do služieb bulváru. Tento autorov pracovný zámer je prekérny, ja osobne ho pokladám z hľadiska "vedeckej etiky" za neprijateľný.

Druhá vec, ktorá ma pri čítaní predloženej práce zaujímala, bola metodológia, prostredníctvom ktorej sa autor pokúša odôvodniť svoje interpretácie titulných strán denníka *Aha!*. Z tohto hľadiska pôsobí zmatečne zhuk nesúrodých teoretických prístupov, ktoré autor označuje ako mix "sémiotickej analýzy", "syntézy sémiotiky a ikonografie", "diskurzívnej analýzy" a "obsahovej analýzy" (s. 20 - s. 26). Pohromade sa tu na siedmich stranách stretli Peirce, Morris, Barthes, Eco, Foucault a Fairclough. Diplomant ich metodologicky heterogénne koncepcie privádza na scénu a necháva ich tam bez vzájomného prepojenia a bez ďalšieho vysvetlenia. Jeho teoretický popis metodológie je celkom chaotický a zmienené koncepcie pôsobia redundantne, pretože v "empirickej časti" práce nie sú nijak využité.

Okrem toho, Barthes, Eco, Foucault, Fairclough sú autori, ktorí sa vyznačujú tým, že uvažujú kriticky. Táto kritická rovina však u Bc. Protivu absentuje. Pokiaľ sa diplomant na zmienených autorov odvoláva a sám pritom odmieta byť kritický, mal by to veľmi starostlivo zdôvodniť. Keďže v práci nevysvetľuje, prečo chce svoje tvrdenia podporiť čítaním práve tých autorov, ktorí uvažujú inak než on, jeho teoretické referencie pôsobia kontraproduktívne. Explicitným príkladom je semiologická tvorba raného Rolanda Barthesa, motivovaná snahou o kritiku "mytológií" kapitalistickej spoločnosti, ktorú Bc. Protiva používa - práve naopak! - na generovanie týchto "mytológií" v bulvárnom denníku za účelom podpory jeho predaja.

Toto však nie je jediný metodologický problém predloženej diplomovej práce. Autor si protirečí i v charakteristike vlastných výskumných zámerov. Na jednej strane autor uvádza svoje vlastné interpretácie "emocionálnej" stratégie výberu informácií a ich grafickej úpravy na titulných stranách. Na druhej strane tvrdí, že jeho popis týchto praktík "náležite" - teda nie "optikou subjektívneho, ale objektívneho pojetí" (s. 101) - ilustruje strategické princípy práce so slovom a obrazom v denníku *Aha!*. Z toho asi vyplýva, že autor svoje vlastné interpretácie pokladá za "objektívne". Pokiaľ by to tak bolo, autor by mal takéto tvrdenie náležite teoreticky zdôvodniť a uviesť metodológiu, ktorá by takúto koncepciu interpretácie oprávňovala. Riešenie tohto metodologického problému však v diplomovej práci celkom absentuje.

Tretia vec, ktorej hodnotenie pokladám za dôležité, je práca s naštudovanou "teóriou" za účelom odborného chápania pozorovanej "empírie". Zaujímalo ma, nakoľko sa autorovi podarilo zhodnotiť podnety z diela spomenutých teoretikov pre svoje vlastné skúmanie "znakovej tvorby" bulvárnej komunikácie. V tomto ohľade je pre mňa sklamaním, že autor vo svojej diplomovej práci radikálne rozdelil "teóriu" a "empíriu" do dvoch samostatných sekcií, ktoré nebol schopný nijak funkčne prepojiť. Bc. Protiva jednorázovo uvádza základné charakteristiky tvorby vybraných teoretikov, nijako však s princípmi ich tvorby nepracuje, dokonca sa k nim už ani nevracia. Keďže nie je jasné, aké stanovisko voči tvorbe daných autorov zaujíma, uvedenie mysliteľov ako je Roland Barthes, Umberto Eco či Norman Fairclough na scénu pôsobí celkom nahodilo. Autorove deklarácie, že pre neho "Podstatné (...) není žádné hodnocení kvality samotného média, případně, zda text, či obraz hrají na titulní straně hlavní roli, ani jiné čistě teoretické závěry" (s. 5) mali asi pôsobiť ako pokus o "vysvetlenie" absentujúcej práce s teoretickou literatúrou. Semiotický problém znakovej tvorby vizuálneho a verbálneho bulvárneho posolstva sa totiž v predkladanej práci nijak teoreticky neriešil, a ani nevyriešil. Zjavoval sa len v početných príkladoch, ktorým však chýbala solídna analytická a syntetická teoretická reflexia. V závere práce problém ostal celkom otvorený, bez akéhokoľvek návrhu riešenia. Dokonca i bez toho "ryze praktického" (s. 5.), určného pre začlenenie do "denonnení praxe" (s. 5.), ktoré autor v úvode avizoval. Konštatujem, že z tohto hľadiska je výsledok diplomovej práce Bc. Protivu nulový.

I po formálnej stránke je predkladaná diplomová práca napísaná na nízkej úrovni. Jedným z nedostatkov je nepresvedčivý rozsah a obsah použitej literatúry. Vo výbere literatúry absentujú viaceré diela od autorom zmienených teoretikov (Barthes, Eco, Foucault, Fairclough), čo len dokladá chabú orientáciu autora v daných koncepciách.

Ďalším ťažko prehliadateľným problémom práce je autorova štylistická neobratnosť. Príkladom môže byť nešikovná formulácia vety: "(...) zkoumané **téma se bude rovněž věnovat jednomu ze** súčasne aktuálnych **témat** vztahu obrazu a textu" (s. 3.), alebo formulácia vety: "Právě ideální forma titulní strany **by měl být** projekt, ke kterému se médium **snaží** pravidelně přibližovat, nikoli pouze nevědomě atakovat jeho podobu." (s. 6) Tiež by som radila obmedziť (nad)užívanie slova "jakási", napr. vo vetách ako sú tieto: "Tištěná média jsou pak ideálním produktem právě na sledování povahy textů jakožto sociálních produktů, které odrážejí **jakousi** dominantní ideologii své doby. Sociální aspekt se pak snaží zaplnit **jakousi** byznysní mezeru na trhu." (s. 27) Štylisticky problematické je i používanie pleonasmov typu "**nejideálnější** titulní strana" (s. 6).

Popri týchto prejavoch štylistickej nešikovnosti je však treba zmieniť i nedostatok precíznosti: kľúčové slová nie sú uvedené v obsahu, ich anglická verzia úplne absentuje (s. 3), Michel Foucault je písaný ako "Michele Foucault" (s. 113). Autor sa dopúšťa množstva preklepov, napr. "tchýni Veroniku Žilková" (s. 82), "nové partnera" (s. 82), "pro ucelenou analýza" (s. 7) atp. V bibliografickom odkaze na Barthesov článok *Rétorika obrazu* názov článku úplne absentuje (s. 22, 23). Napokon, predkladaná diplomová práca svedčí aj o istých ťažkostiach s grafickou úpravou: uvedené grafy sú totiž čiernobiele. Ich jednotlivé kategórie mali byť farebne odlíšené, pretože inak nie sú v grafoch rozpoznateľné a grafy tým pádom strácajú zmysel.

V celkovom hodnotení sú zmienené nedostatky tak početné a závažné, že diplomovú prácu Bc. Protivu diskvalifikujú. Autor napísal diplomovú prácu na tak slabej úrovni, že ju nedoporučujem prijať k obhajobe. Z vyššie uvedených dôvodov navrhujem hodnotiť diplomovú prácu Bc. Protivu známku 4, doporučujem ju prepracovať.

V Prahe, dňa 4. 6. 2013

Mgr. Michaela Fišerová, PhD.

